

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Lukáš Cincibuch

Název práce: Transkulturní dialog na pozadí válečného konfliktu v Afghánistánu

Oponent práce: Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

Téma a cíl práce: Bakalářská práce popisuje vojensko-civilní spolupráci na pozadí válečného konfliktu, přičemž získání civilního obyvatelstva pro jednu stranu konfliktu je důležitá strategie v poválečné situaci (ve „stabilizační fázi“). Autor na tuto strategii aplikuje pojem transkulturní dialog. Důraz je dáván na jednotky CA (Civic Affairs), CIMIC (Jednotky civilně vojenské spolupráce) a PRT (Provinční rekonstrukční týmy). Cílem práce je uvést možnosti a limity transkulturního dialogu ve „stabilizační fázi“ válečného konfliktu.

Zaměření práce: Válečný konflikt, stabilizace společnosti po konfliktu, civilně vojenská spolupráce

Jazyková a stylistická úroveň práce: Po jazykové i stylistické stránce je práce zpracována na výborné úrovni. Gramatické chyby se prakticky vyskytují málo a nejčastěji se jedná o čárky.

Rozsah práce: Na dolní hranici požadovaného rozsahu, 39 stran včetně seznamu literatury.

Použitá literatura: Bakalářská práce pracuje se zdroji vojenského charakteru a také se zdroji zaměřenými na islám. Autor uvádí i internetové zdroje. Text je založen na 14 knižních zdrojích a 8 internetových.

Formální stránka práce: Po formální stránce je práce včetně poznámkového aparátu zpracována požadovaným způsobem.

Celkové hodnocení a kritické poznámky: Bakalářská práce „Transkulturní dialog na pozadí válečného konfliktu v Afghánistánu“ si vytkla za cíl poukázat na dialog směřující k navázání spolupráce vojáků s příslušníky jiných kultur a náboženství na pozadí válečného konfliktu. Autor se zaměřuje na publikace s vojenskou tematikou a odtud je patrný i záběr celé knihy - autor přechází z úvodu na poměrně detailní a dobře uchopenou problematiku civilně-vojenské spolupráce z pohledu vojenské strategie, ale opomíjí reálný mezilidský dialog. V průběhu celé bakalářské práce se tak autor zaměřuje spíše na makroperspektivu a na politicko-vojenské řešení konfliktu.

Autor na první straně zmiňuje slova generála Šedivého o válce jako o „dějinné síle“ (s. 10) a poté se věnuje krátkému historickému exkurzu ohledně chápání války. Zde se mohl věnovat také tomu, jak lze o válečném konfliktu referovat ve starověku nebo středověku, protože v těchto obdobích nebyl válečný konflikt silně propojen s pozicí národního státu a měl tedy kvalitativně jinou povahu spojenou s odlišnými mocenskými strukturami. Slavný Clausewitzův výrok je již v podstatě spojen s pozicionalitou národního státu, který však nebyl přítomný v minulosti. Nepovažuji to za přímou výtku, spíše za určitou nuanci, které se autor mohl věnovat.

Práce je zaměřena jednostranně na pozici jedné ze stran válečného konfliktu a navíc na tu, která je invazní. Strategie invazní armády a její snahy zajistit si podporu obyvatel je důležitá, ale legitimní je také uvést reakci civilních obyvatel. Z mého pohledu, který je samozřejmě značně obtěžkán mediálními zprávami, je rozdíl mezi invazí USA do Iráku v roce 2001, kdy obyvatelstvo nebylo tolik nakloněné k důvěře USA, a situací v poválečném Německu, kdy se německá sebereflexivita zračila v určité (omezené a nutné) spolupráci se Spojenci. Reakce samotných civilistů tvoří důležitou složku vyjednávání při vzájemném dialogu. Bylo by tak velice zajímavé pokusit se rozebrat vztahy mezi vojenskými složkami a civilním obyvatelstvem, které jsou často i „napjaté“ (s. 16), a nezůstat pouze u strategie invazní strany válečného konfliktu.

Navíc je důležité vznést otázku ohledně připravenosti/nepřipravenosti vojáků a jejich pozitivní nebo negativní roli v získávání důvěry u civilistů a ve stabilizaci válečného konfliktu. Jak autor uvádí, vojáci mohou prodělat řadu školení, ale to neznamená, že by byli na vstup do terénu dostatečně připravení. Během jejich působení a zejména po jejich odchodu z cílové oblasti tak může odejít k eskalaci konfliktu kvůli jejich předešlé přítomnosti (s. 28). Nebylo by tak nezajímavé náležitě rozebrat tento problém.

Je samozřejmě nutné zmínit jednu věc – vojáci CA, CIMIC i PRT jsou v těžké situaci. Odloučenost od rodiny a od původního prostředí na jedné straně a vyjednávání s civilním obyvatelstvem na straně druhé způsobuje mnoho komplikací. Školení a příprava nevyřeší všechno a především přístup vojáků a civilních obyvatel zůstává zásadní. Zde je nutné poznamenat, že osobní kontakt a poznání kultury v dané společnosti může znamenat mnohem „více“ než vojenská školení, která jsou přeci jenom zaměřena na správné dodržování strategie a vojenské disciplíny. Pro získání důvěry civilního obyvatelstva je však důležitá i psychická dispozice k přijetí perspektivy jiné kultury, tedy umění „vcítit se“ do perspektivy druhého, což je umožněné jen díky osobnímu kontaktu. Zde bych vyzdvihl tuto problematiku jako možný námět pro budoucí práci autora.

Za nejslabší část bakalářské práce považuji závěrečnou část práce, kde autor odkazuje na díla Francise Fukuyamy a Samuela Huntingtona a kde uvádí rozhovory s participanty. Problematická je pouhá aplikace závěrů autorů a nedostatečné vytěžení rozhovorů s veterány z Afghánistánu, obzvláště pokud je to přímo obsaženo v názvu práce. S tím souvisí i skutečnost, že je bakalářská práce celkově zaměřená na jednotky vojensko-civilní spolupráce a nikoliv na samotný válečný konflikt v Afghánistánu.

Výsledné hodnocení: Předkládaná bakalářská práce splňuje nároky bakalářské práce. Za slabost práce považuji přílišný důraz na definici a poslání vojensko-civilní spolupráce na úkor konkrétního válečného konfliktu v Afghánistánu. Zde je nutné podotknout, že nadpis hovoří zcela jinak. Další problematickou záležitostí je přílišné zaměření se na mocenskou strukturu armády, na její uplatnění v terénu a na odklon od perspektivy samotných aktérů. To se dá plně akceptovat, ale jsem přesvědčen, že analýza interakce by přinesla zajímavější výsledky. Autorovi bych vytkl relativně nízký počet zdrojů zaměřený na konflikt a hojný počet zdrojů zaměřený na vojenství. Bakalářskou práci přesto rád doporučuji k obhajobě.

Otázky oponenta práce:

- Dochází k v rámci PRTu k propagaci invazní vlády nebo k propagaci zahraničně-politické orientace určité země? Není to etický/morální problém?
- Jak chápete transkulturní dialog? Na mikroúrovni interakce obyvatel nebo na makroúrovni třecí plocha mezi kulturami, civilizacemi a náboženstvími?

Datum: 17. 4. 2018

Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.